

Pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)

Bod 1

VARIANTA I (zachování „status quo“)

- **K § 97**

V ustanovení § 97 se ruší věta druhá. Nově tedy předmětné ustanovení zní:

„Jednání nezávislé odborné komise je neveřejné.“

- **K § 119 odst. 2**

Ustanovení § 119 odst. 2 se mění následovně:

„Nezávislým odborníkům přísluší odměna ve sjednané výši, nejvýše však ve výši průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené a zveřejněné Ministerstvem práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů pro účely zaměstnanosti⁴⁷⁾. Nezávislým odborníkům, členům komisí i přizvané osobě podle § 95 odst. 2 písm. a) přísluší náhrada prokázaných jízdních výdajů. Náklady spojené s činností nezávislých odborníků a nezávislé odborné komise se hradí z rozpočtu příslušného správního orgánu.“

VARIANTA II (výslovné právo pacienta)

- **K § 97**

V ustanovení § 97 se mění věta druhá. Nově tedy předmětné ustanovení zní:

„Jednání nezávislé odborné komise je neveřejné. Na žádost stěžovatele je příslušný správní orgán povinen sdělit mu jméno, popřípadě jména a příjmení nezávislého odborníka nebo členů nezávislé odborné komise, které ustavil na základě jeho stížnosti; souhlas nezávislého odborníka či člena nezávislé odborné komise si příslušný správní orgán není povinen vyžádat.“

- **K § 119 odst. 2**

Ustanovení § 119 odst. 2 se mění následovně:

„Činnost nezávislých odborníků a členů nezávislých odborných komisí ustavených podle tohoto zákona je jiným úkonem v obecném zájmu⁴⁶⁾. Nezávislým odborníkům přísluší odměna ve sjednané výši, nejvýše však ve výši průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené a zveřejněné Ministerstvem práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů pro účely zaměstnanosti⁴⁷⁾. Nezávislým odborníkům, členům

⁴⁷⁾ Zákon č. 435/2004 Sb.

⁴⁶⁾ § 200 a násl. zákoníku práce.

⁴⁷⁾ Zákon č. 435/2004 Sb.

komisí i přizvané osobě podle § 95 odst. 2 písm. a) přísluší náhrada prokázaných jízdních výdajů. Náklady spojené s činností nezávislých odborníků a nezávislé odborné komise se hradí z rozpočtu příslušného správního orgánu.“

Odůvodnění:

Podle čl. 1 odst. 2 Ústavy ČR dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva. Na základě čl. 10 Ústavy ČR jsou vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je ČR vázána, součástí právního řádu a mají aplikační přednost před zákonem. Do této kategorie mezinárodních smluv patří také Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (sdělení č. 96/2001 Sb. m. s.).

Dle čl. 10 odst. 2 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně je každý oprávněn znát veškeré informace shromažďované o jeho zdravotním stavu. Toto právo může být v souladu s čl. 10 odst. 3 Úmluvy omezeno zákonem pouze tehdy, je-li to v zájmu pacienta. Zároveň má pacient dle čl. 10 odst. 1 Úmluvy právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdraví. Čl. 23 Úmluvy jsou dále smluvní strany zavázány k zajištění právní ochrany pro účely prevence nebo zamezení porušování práv stanovených Úmluvou.

Stávající znění ustanovení § 97 navrhovaného zákona o zdravotních službách je v rozporu s právy pacienta, garantovanými čl. 10 Úmluvy.

V první řadě je třeba říci, že činnost odborníka při posuzování případů, u nichž vznikly pochybnosti, zda byl při poskytování zdravotních služeb dodržen správný postup, nepochybně nespadá do jeho soukromé sféry. Dle dikce ust. § 65 odst. 2 písm. b) navrhovaného zákona je odborník osobou podílející se na výkonu působnosti příslušného správního úřadu v souvislosti s šetřením stížností. Z tohoto titulu je pak na základě cit. ust. oprávněn bez souhlasu pacienta nahlížet do jeho zdravotnické dokumentace. Pacientovi přitom obecně svědčí právo znát jména a příjmení osob, které nahlížely do zdravotnické dokumentace. Nástrojem k jeho realizaci je zaznamenávání každého nahlédnutí do zdravotnické dokumentace (vyjma osob, které tak činí v přímé souvislosti s přímým poskytováním zdravotních služeb). Nepochybně je zájmem pacienta, aby se s jeho citlivými údaji, zpracovávanými ve zdravotnické dokumentaci, neseznámila osoba, u níž si to nebude z nejrůznějších důvodů přát. Identita odborníků, podílejících se na šetření, má být podle předkládaného návrhu zákona ale bez ohledu na skutečnost, že v rámci své činnosti nakládají s citlivými údaji, vyloučena z režimu jakékoliv kontroly.

Je nutno zdůraznit, že utajení jmen odborníků zásadně omezuje práva pacienta v rámci vyřizování stížností. Bez znalosti jména a příjmení členů odborné komise nelze posoudit, zda je příslušný správní orgán jmenoval v souladu s ust. § 95 odst. 3 navrhovaného zákona. Totéž platí pochopitelně o identitě odborníka, neboť i ten musí být dle dikce příslušných ustanovení navrhovaného zákona nezávislý. Stěžovatel, popřípadě jiný nezávislý subjekt, by neměl při zachování stávajícího znění ust. § 97 možnost ověřit, zda členem komise, popřípadě odborníkem pověřeným vypracováním posudku, skutečně nebyla osoba, u níž vznikají důvodné

pochybnosti o její nepodjatosti. „Utajování“ identity odborníků se nepochybně odrazí v oslabení přesvědčivosti závěrů šetření stížnosti.

Dále je třeba připomenout, že odborníci a členové odborných komisí jsou příjemci veřejných prostředků ve smyslu ust. § 8b zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Z této skutečnosti plyne, že se na základě žádosti poskytují jejich základní osobní údaje. K dané otázce se aktuálně vyjádřil i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. č. j. 5 As 57/2010 – 79⁴⁷. Předkladatel se nyní pokouší prosadit účelovou změnu postavení odborníků a členů odborných komisí, když má být stávající koncepce odměňování činnosti odborníků a členů odborných komisí na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr nahrazena (dle ust. § 119 odst. 2 navrhovaného zákona) systémem refundace náhrady mzdy či platu zaměstnavateli dle ust. § 206 odst. 4 zákoníku práce. Cílem zapojení zaměstnavatele odborníka do celého procesu je umělé vyvázání odborníka z postavení zaměstnance veřejné správy, ačkoliv jeho činnost bude nadále hrazena z veřejných prostředků, byť zprostředkovaně. Materiálně tedy bude odborník, respektive člen odborné komise, stále v postavení příjemce veřejných prostředků.

Předkladatel připouští, že s odborníky budou i nadále v jistých situacích uzavírány dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (čímž zůstává odborník v postavení zaměstnance veřejné správy a vztahuje se na něj ust. § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů), ale na druhou stranu výslovně zakotvuje nový koncept založený na náhradě mzdy. Tato dvoukolejnost koncepce odměňování odborníků by v praxi vedla k absurdním důsledkům. Osobní údaje odborníka, jenž by měl uzavřenou některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, by příslušný správní orgán musel poskytnout na základě žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb., zatímco osobní údaje odborníka vykonávajícího reálně tutéž činnost, ale odměňovaného formálně jiným způsobem, by zůstaly utajeny. Tato nerovnost není akceptovatelná.

Navíc je nepochybné, že dle ust. § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů lze zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů i tehdy, je-li to nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby. Dle ust. § 5 odst. 2 písm. f) téhož zákona lze bez souhlasu subjektu údajů zpracovávat také osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení. Na odborníky, ustavené k vypracování posudku ke stížnosti, a osoby jmenované členy odborných komisí identického účelového zaměření, tedy jednoznačně lze vztáhnout výjimky, vyplývající z výše cit.

⁴⁷ „... je nutno uvedený pojem vyložit tak, že „příjemcem veřejných prostředků“ je podle § 8b odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím jakákoli osoba, které je vyplacena byť i jen minimální částka z veřejných rozpočtů. Zaměstnanec veřejné správy dostává za svou práci plat, který je mu vyplácen z veřejných prostředků. Je proto ve smyslu § 8b odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím „příjemcem veřejných prostředků“. Zbývá zodpovědět otázku, zda údaj o výši odměny zaměstnance veřejné správy lze poskytnout žadateli jako „základní osobní údaj“ ve smyslu § 8b odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Podle § 8b odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím základní osobní údaje podle odstavce 1 se poskytnou pouze v tomto rozsahu: jméno, příjmení, rok narození, obec, kde má příjemce trvalý pobyt, výše, účel a podmínky poskytnutých veřejných prostředků. Zákon tedy výslovně stanoví, že výše poskytnutých veřejných prostředků ve spojení se jménem a příjmením osoby, které byly poskytnuty (spolu s dalšími údaji uvedenými v § 8b odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím) jsou údaji, které povinný subjekt žadateli poskytne.“

ustanovení. Odborníci se nepochybně podílí na výkonu působnosti příslušného správního úřadu v souvislosti s šetřením stížnosti (viz § 65 odst. 2 písm. b) bod 1), a proto je v souladu s principy dobré správy nutné zaručit transparentnost jejich činnosti.

Cílem předkládaného pozměňovacího návrhu je zamezit současné praxi, kdy je neodůvodněně upřednostňována ochrana osobních údajů odborníka, respektive jeho fiktivní „soukromé sféry“, nad ochranou citlivých údajů pacienta, s nimiž se odborník v rámci své činnosti seznamuje.

Nadto je třeba poukázat na skutečnost, že vládní návrh zákona není v souladu se stanovisky veřejného ochránce práv a Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Bod 2

K § 30 odst. 1

V ustanovení § 30 odst. 1 se poslední věta vypouští. Předmětný odstavec poté zní: *„Pacient se smyslovým postižením nebo s těžkými komunikačními problémy zapříčiněnými zdravotními důvody má při komunikaci související s poskytováním zdravotních služeb právo dorozumívat se způsobem pro něj srozumitelným a dorozumívacími prostředky, které si sám zvolí, včetně způsobů založených na tlumočení druhou osobou. V případě osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence ustanoví tlumočnicka Vězeňská služba České republiky (dále jen „Vězeňská služba“).*

Odůvodnění:

V souladu s ust. čl. 31 Listiny základních práv a svobod má každý právo na ochranu zdraví. Toto právo se v souladu s ust. čl. 3 Listiny zaručuje všem bez rozdílu. Zajištění rovnosti v tomto případě zahrnuje i eliminaci nevýhody způsobené zdravotním postižením. K eliminaci nevýhody, kterou představují těžké komunikační problémy, dojde opatřením tlumočnicka. V případě, že by poskytovatel po pacientovi požadoval úhradu nákladů spojených s tlumočením, znamenalo by to porušení zásady rovnosti s pacienty se smyslovým postižením v rozporu s Listinou základních práv a svobod. Jelikož není cílem, aby zvýšené náklady na tlumočení nesli automaticky poskytovatelé, jeví se jako vhodné poslední větu týkající se úhrady vypustit a řešit možnost zavedení hrazení nákladů na tlumočení v rámci systému veřejného zdravotního pojištění.

Bod 3

K § 94 odst. 1 písm. a)

Ustanovení § 94 odst. 1 písm. a) se mění následovně:

„vyřídit stížnost

1. *do 30 dnů ode dne jejího obdržení,*
2. *do 90 dnů, jestliže ustavil nezávislého odborníka,*

3. do 120 dnů jestliže ustavil nezávislou odbornou komisi; tyto lhůty může odůvodněně prodloužit o dalších 30 dnů; jde-li o stížnost, k jejímuž vyřízení je nepřislusný, je povinen ji do 5 dnů ode dne jejího obdržení prokazatelně postoupit věcně příslušnému subjektu; o prodloužení lhůty a postoupení stížnosti je povinen informovat stěžovatele,“

Odůvodnění:

Předmětné ustanovení bylo změněno do předkládané podoby návrhu zákona až po vnějším připomínkovém řízení, přičemž původní znění bylo jasné a mnohem lépe vyhovovalo požadavku právní jistoty. Je nepřijatelné, aby byla stanovena lhůta pro vyřízení stížnosti až po obdržení vyjádření od odborníka nebo nezávislé odborné komise, ale pro zpracování posudku odborníka či výsledků znalecké komise nebyla právním předpisem žádná lhůta zakotvena. Je nepřijatelné, aby pacient či jiné osoby oprávněné podat stížnost neměli přímo v textu zákona stanovenou maximální délku celého procesu vyřízení jejich stížnosti. S ohledem na výše uvedené se jeví jako nejvhodnější změnit text zákona jak je naznačeno, tedy podle původního návrhu zákona, aby bylo pacientovi garantováno právo na vyřízení stížnosti v přiměřené lhůtě.